

Obr. 1 Dnes již nevidaný pohled na téměř prázdnou Třidu pyramid, kde se nacházela i vila tehdejšího Československého egyptologického ústavu (foto archiv ČEgÚ, 1966) / Fig. 1 From the modern perspective, an unusual view of an almost empty Avenue of the Pyramids, where the villa of the former Czechoslovak Institute of Egyptology was located (photo archive of CIE, 1966)

Dvě osobní vzpomínky na profesora Zbyňka Žábu

Jaroslav Oliverius

Emeritní profesor Ústavu Blízkého východu a Afriky, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova

S profesorem Zbyňkem Žábou jsem se poprvé setkal roku 1951, když jsem vstoupil na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a začal studovat obory arabistika a hebraistika na Katedře filologie a dějin Předního východu a Indie. Obor egyptologie, který profesor Žába s profesorem Františkem Lexou vedl, byl tehdy ještě součástí katedry. Jeden náš kolega na arabistice, Milan Korselt, studoval jako druhý obor egyptologii a často s námi o (tehdy) docentu Žabovi a jeho přednáškách hovořil. Oceňoval jeho široké vzdělání, jazykové znalosti a zajímavý způsob výkladu.

Když jsem roku 1959 po návratu ze studijního pobytu v Egyptě přešel z Orientálního ústavu Československé akademie věd na fakultu, stal jsem se členem tehdy vznikajícího Československého egyptologického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, který měl dvě sekce – egyptologickou a arabistickou. Egyptologický ústav byl dílem především docenta Žáby, ale jeho prvním ředitelem se stal profesor František Lexa. Pracoval jsem pod Žabovým vedením a někdy jsem s ním sdílel i společnou pracovní. Často mě pověřoval různými administrativními záležitostmi, ale do mých arabistických úkolů nezasahoval. Byl náročný, někdy odměřený, ale jednal se mnou přátelsky a kolegiálně. Rád vzpomínám na chvíle, kdy mně po práci vyprávěl o svých studiích a zahraničních cestách.

Když jsme s profesorem Karlem Petráčkem přijeli na jaře roku 1968 do Káhiry, ubytovali jsme se ve vile Československého egyptologického ústavu v Gíze, kde tehdy byli i naši egyptologové. Tam jsme se každý den s profesorem Žábou setkávali. Několikrát nás autem odvezl do pouště a ukazoval nám různé pozoruhodné lokality.

Profesor Žába byl náročný i k sobě. Všichni, kdo ho znali,

obdivovali jeho pracovitost. Několikrát jsem ho slyšel, jak říká, že pracoval dlouho do noci, dokud mu neklesla hlava únavou. S tím souvisela jedna jeho „slabost“ – byl vášnivým kuřákem. Jeho pracovna stále „voněla“ cigaretovým kouřem. Rád také pil kávu a v zásuvce jeho stolu byla vždy tabulka čokolády. Tato životospráva nepochybně ovlivnila jeho zdraví a vedla k jeho předčasnému odchodu.

Obr. 2 Káhirská Třída pyramid s pyramidou panovníka Chufua ze 4. dynastie v pozadí (foto archiv ČEgÚ, 1966) / Fig. 2 The Avenue of the Pyramids in Cairo with the pyramid of King Khufu of the Fourth Dynasty in the background (photo archive of CIE, 1966)

Pavel Červíček (1942–2015)

Studoval jsem egyptologii na Karlově univerzitě u pana profesora Žáby v první polovině 60. let. Byla to těžká doba, která postihla i Československý egyptologický ústav. Byl do něj dosazen mladý soudruh Evžen Hnátek jako takzvaný organizační tajemník. Egyptologem nebyl, ale dohlížel na členy ústavu a studenty a napomínal je. Jel s každou expedicí do Núbie, aby i tam její členy hlídal a říkal jim, jak se mají chovat. Napomínal i pana profesora, a to i před námi studenty. Na panu profesorovi bylo vidět, jak tím trpí. Ulevoval si tím, že hodně kouřil. Jednou mu zase soudruh Hnátek před námi řekl: „Soudruhu profesore, neměl bys

tolik kouřit!“ Pan profesor mu na to odpověděl: „Víš, Evženku, já chci brzo umřít.“

Jiná moje vzpomínka se vztahuje ke Káhiře, kde jsem byl jako člen expedice do Núbie. Chtěl jsem si tam něco koupit od pouličního obchodníka; věděl jsem, že ode mne žádá přemrštěnou cenu a že musím smlouvat, ale to jsem neuměl. Pan profesor stál opodál a pozoroval tu scénu. Pak ke mně přistoupil a řekl mi: „Vezmi si tu věc, dej mu pět liber a odejdi od něho, on za tebou utíkat nebude.“ Učinil jsem tak a skutečně, ten obchodník za mnou neutíkal, protože pět liber byla pořád ještě velice dobrá cena za to, co jsem od něj koupil.

Obr. 3 Vila tehdejšího Československého egyptologického ústavu byla situována na poměrně jedinečném místě, na Třídě pyramid vedoucí ke gízkým pyramidám (foto archiv ČEgÚ, 1966) / Fig. 3 The villa of the former Czechoslovak Institute was situated on a rather prominent position on the Avenue of the Pyramids, leading to the pyramids of Giza (photo archive of CIE, 1966)